

Deba

TURISMO BULEGOA-OFCINA DE TURISMO
Ifar kalea, 4 • 20820 DEBA (Gipuzkoa)
Tel. 943 192 452
turismo@deba.eus • www.deba.eus

BEHE DENBORALDIA - TEMPORADA BAJA (01/10 - 31/03)
Astelehenetik ostegunera / De lunes a jueves: 10:00-14:00
Ostiral eta larunbatak / Viernes y sábados: 10:00-14:00 / 17:00-19:00
Igande eta jai egunak / Domingos y festivos: 10:00-14:00

ERDI DENBORALDIA - TEMPORADA MEDIA (01/04-31/05 - 16/09-30/09)
Astelehenetik larunbatera / de lunes a sábados: 10:00-14:00 / 16:00-19:00
Igande eta jai egunak / domingos y festivos: 10:00-14:00

GOI DENBORALDIA - TEMPORADA ALTA (01/06 - 15/09)
Astelehenetik larunbatera / de lunes a sábados: 10:00-20:00
Igande eta jai egunak / domingos y festivos: 10:00-14:00

Bisita gidatuak - Visitas guiadas
www.geoparkea.com

1 Iniciamos el recorrido junto al Ayuntamiento de Zumaia (0 m). Caminado entre estrechas calles llegamos a la iglesia parroquial, y tras descender una escalinata nos situaremos junto a la calle de San Telmo. Remontándola, nos dirigiremos a la ermita del mismo nombre, situada sobre los acantilados de la playa de Itzurun (800 m).

Ermita de San Telmo

La primera referencia escrita sobre ella data del año 1.540. Su santo titular es patrón de los marineros, motivo por el que desde el siglo XVII fue sede de la Cofradía de Mareantes de San Telmo.

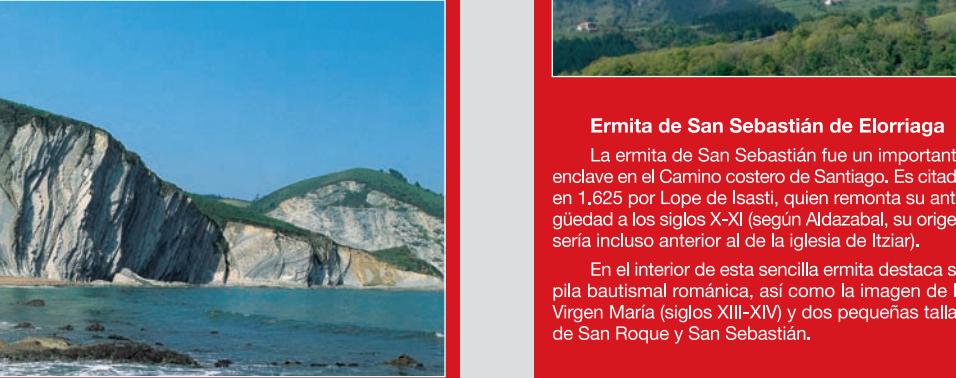
Su arquitectura es de estilo popular. En su interior destaca el retablo rococó del siglo XVIII, realizado en madera, sin policromía ni dorados. Jalonando el retablo se sitúan las imágenes de Santiago y Santa Clara, ambas realizadas cuando la villa vendió las ermitas bajo la advocación de ambos santos.

Desde los acantilados

Durante la bajamar, la rasa mareal nos muestra sus espectaculares formaciones de flysch. Los flysch son estructuras sedimentarias, a veces verticales, en las que a modo de gigantescas "milhojas", se alternan capas duras (calizas y areniscas) y blandas (margas y rocas arcillosas).

El tramo entre Deba y Zumaia es uno de los pocos lugares del mundo donde los estratos muestran el paso de la era secundaria a la terciaria. En ellos puede apreciarse una capa originada, al parecer, tras la colisión de un meteorito con la tierra, lo que motivó la desaparición de los dinosaurios hace 65 millones de años.

2 Tras admirar la belleza de los acantilados, iniciamos un ligero descenso hasta llegar prácticamente a la orilla del mar. Desde aquí comenzaremos a ascender por un estrecho camino, introduciéndonos en un pequeño valle. El ascenso finaliza al llegar a la carretera que viene de Zumaia y que nos llevará hasta los cercanos caseríos Andika Zahar y Andika Berri (2.100 m).

Caseríos Andika Zahar y Andika Berri

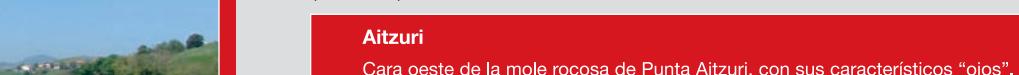
Los caseríos Andika Zahar y Andika Berri marcan la línea jurisdiccional entre los municipios de Zumaia y Deba. La distancia entre estos caseríos y el núcleo del barrio de Elorriaga es de 2.300 metros.

3 Desde estos caseríos avanzaremos durante un corto tramo por la carretera asfaltada hasta tomar, a nuestra derecha, el camino de tierra que nos lleva al pequeño collado de Etarte. El camino ascendente nos conducirá a Galarretako Zabala, en el barrio de Elorriaga, donde existe una zona de recreo habilitada con mesas y bancos. En pocos minutos nos encontraremos en el núcleo del barrio de Elorriaga, donde podemos hacer un alto para visitar la ermita de San Sebastián (4.400 m).

Panorámicas

El ascenso hacia Elorriaga nos ofrece, a nuestra izquierda, bellas panorámicas de los montes que forman el cordal de Izarraitz. En la fotografía, el monte Andutz; tras él se encuentran el barrio y el santuario de Itziar.

Ermita de San Sebastián de Elorriaga

La ermita de San Sebastián fue un importante enclave en el Camino costero de Santiago. Es citada en 1.625 por Lope de Isasti, quien remonta su antigüedad a los siglos X-XI (según Aldazabal, su origen sería incluso anterior al de la iglesia de Itziar).

En el interior de esta sencilla ermita destaca su pila bautismal románica, así como la imagen de la Virgen María (siglos XIII-XIV) y dos pequeñas tallas de San Roque y San Sebastián.

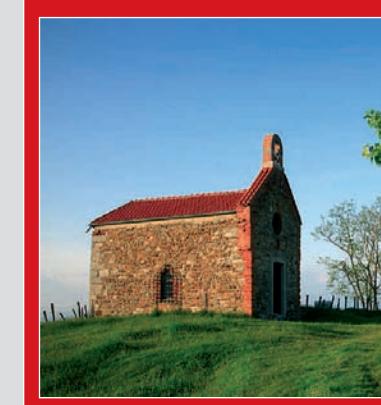
4 Tras dejar atrás el barrio de Elorriaga, las señales de la pista nos llevan hacia una vaguada próxima a la zona de Txakotegain y Sorazumendi. Descendiendo, nos dirigimos hacia el caserío Arantza Goikoa y posteriormente a Arantza Bekoa.

Llegados a este punto, comenzamos a ascender hasta llegar a la carretera N-634, en las proximidades del mirador panorámico de "La Salve". Cruzaremos la pasarela de madera y tomaremos el sendero que nos lleva hasta la ermita de Santa Catalina (12.100 m).

Sakoneta

La cala de Sakoneta posee una de las mejores formaciones de flysch de la rasa mareal entre Deba y Zumaia.

Antiguamente, se celebraba misa y romería los días de Santa Catalina y de San Juan. Actualmente, se celebra tan sólo el día de San Juan (24 de Junio), en el que todos los asistentes son agasajados con un "hamaiketako" por los vecinos de los caseríos cercanos.

5 Desde Sakoneta comenzamos a ascender hacia el caserío del mismo nombre. A nuestra derecha, debajo, las calas de Sakoneta y Mendarra. En frente podemos ver la cara este de Punta Mendarra, más conocida como Aitzuri.

Descendemos hacia las vías del ferrocarril y antes de llegar a éstas pasamos sobre el túnel, dirigiéndonos hacia el caserío Mendarra (8.600 m).

6 Avanzando por el sendero, paralelo a la franja costera, comenzamos a ver la cara Oeste de la imponente mole pétrea de Aitzuri. Iniciamos el ascenso hacia el barrio de Itxasperre, hasta llegar a las proximidades del camping del mismo nombre (10.800 m).

Aitzuri

Cara oeste de la mole rocosa de Punta Aitzuri, con sus característicos "ojos". A sus pies, la playa de cantos rodados.

Itxasperre

Tras dejar atrás el barrio de Itxasperre, descendemos por la pista que a través de la zona denominada Atalaia y posteriormente Aitzuriaurre, nos lleva hasta la cota más baja del pequeño valle de Arronamendi.

Llegados a este punto, comenzamos a ascender hasta llegar a la carretera N-634, en las proximidades del mirador panorámico de "La Salve". Cruzaremos la pasarela de madera y tomaremos el sendero que nos lleva hasta la ermita de Santa Catalina (12.100 m).

Ermita de Santa Catalina

Situada en la cima del monte, es una verdadera atalaya desde la que se divisa una gran parte de la costa vasca. Las primeras referencias sobre esta ermita datan de 1539.

Antiguamente, se celebraba misa y romería los días de Santa Catalina y de San Juan. Actualmente, se celebra tan sólo el día de San Juan (24 de Junio), en el que todos los asistentes son agasajados con un "hamaiketako" por los vecinos de los caseríos cercanos.

7 Desde Itxasperre, descendemos por la pista que a través de la zona

denominada Atalaia y posteriormente Aitzuriaurre, nos lleva hasta la cota más

baja del pequeño valle de Arronamendi.

Tras dejar atrás el barrio de Itxasperre, descendemos por la pista que a través de la zona

denominada Atalaia y posteriormente Aitzuriaurre, nos lleva hasta la cota más

baja del pequeño valle de Arronamendi.

Tras dejar atrás el barrio de Itxasperre, descendemos por la pista que a través de la zona

denominada Atalaia y posteriormente Aitzuriaurre, nos lleva hasta la cota más

baja del pequeño valle de Arronamendi.

Tras dejar atrás el barrio de Itxasperre, descendemos por la pista que a través de la zona

denominada Atalaia y posteriormente Aitzuriaurre, nos lleva hasta la cota más

baja del pequeño valle de Arronamendi.

Deba

Flyscharen ibilbidea Ruta del flysch

GR 121 - TALAIÁ

ZUMAIA - DEBA

Geoparkea
Euskal Kostaldea - Costa Vasca

FITXA TEKNIKOA / FICHA TÉCNICA:

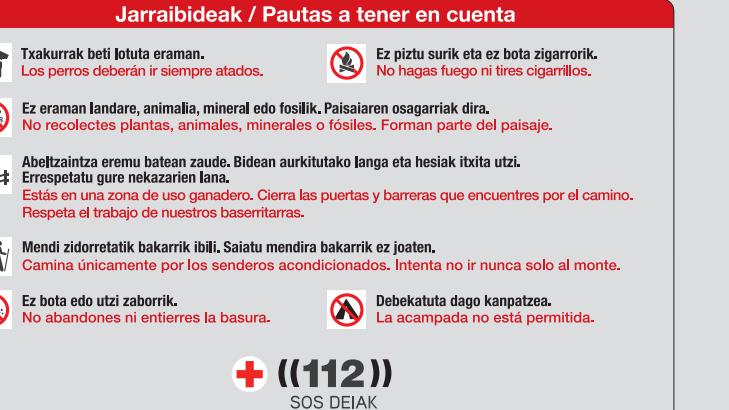
- Iraupena / Duración: 4 h.
- Luera / Longitud: 14 km.
- Zaitasuna / Dificultad: Erráina-Media
- Desnivel / Desnivel: 183 m.
- Desnivel metáta / Desnivel acumulado: 649 m.

PR-GI 5001 SAKONETA
SL-GI 5001 ALGORRI SL-GI 5002 ELORRIAGA

Deba eta Zumaia arteko itsasertz babestu honek 8 kilometro inguru eta 4.299 hektareako azalera du. Eremu honetan berezitasun, bakantasun, edertasun ikusgarri eta zientziaren aldetik nazioarte-mailan interes nabaria duten formazioa daude. Naturaren altxor paregabea gordetzen du: Lurraren historia geologikoaren azken 60 milioi urteak arroketan idatzita, geruzaz gerua hurrenez hurren. Itsasoaren hidrodinamika eraginez agerian geratu dira, guk ikusteko moduan. Begi bistaz ditzakete Lurreko historian berrikien izan diren gertaera garrantzitsuenetako batzuk ulertzeko gakoak, bestek beste, dinosauroak desagertu zireneko garaia. Era berezian babestu behar dugun hauskarasun handiko habitatua da.

El litoral protegido entre Deba y Zumaia consta de 8 kilómetros y 4.299 hectáreas de notoria singularidad, rareza, espectacular belleza y destacado interés científico a nivel internacional. Esconde un singular tesoro natural: más de 60 millones de años de historia geológica escritos en sucesivos estratos rocosos que, a causa de la erosión del mar, han quedado al descubierto y muestran las claves para comprender algunos de los eventos más significativos de la historia reciente de la Tierra, como la gran extinción de los dinosaurios. Es un hábitat de gran fragilidad que debemos proteger de forma especial.

Ibilbide hau bi norabideetan egin daiteke, Zumaia-Deba edo Deba-Zumaia. Hasiera puntura bueltatzeko garraio publikoa erabil dezakezu eta udaberrikit udazkenera itsasontziz ere egin ahal da.

Este recorrido puede realizarse en ambas direcciones: Zumaia-Deba o Deba-Zumaia. Para volver al punto de partida se puede utilizar el transporte público; además, de primavera a otoño es posible hacerlo en barco.

1 Ibilbidea Zumaiako udaltxearen ondoan hasten da (0 metro). Kale estuetan barrena, parroquia elizara helduko gara eta eskailerak jaitsi ondoren, San Telmo kale ondora. Kalean gora egingo dugu eta San Telmo ermitara helduko gara, Itzurungo hondartzako itsaslabarren gainera (800 metro).

San Telmo ermita

Ermitari buruzko lehen idatzia 1540. urtekoa da. Santua marinelen zaindaria izanik, XVII. mendetik ermita San Telmoko Marinelen Kofradaren egoitza izan zen.

Arkitektura herrikoia dauka, Barroko XVIII. mendeko rokokoa estiloa erretaula dago, egurrezko, polikromiariak eta urre kolorerik gabea. Erretaulan Santiago eta Santa Klara irudiak daude; bi irudi horiek egin zituzten herribilduak bi santuen izenpeko ermitak saldu zituztenean.

Andika Zahar eta Andika Berri baserriak

Bi baserri horiek Zumaiako eta Debako udalerriren mugak jurisdikzionalean daude. Baserrietatik Elorriaga auzora 2.300 metro daude.

2 Itsaslabarren edertasunaz gozatu ondoren, behera egingo dugu, itsasertzera. Han, bide estu batean gora egingo dugu berriz, bailara txiki batera. Igoera Zumaiatik datorren errepiadean amaitzen da; errepiade horrek Andika Zahar eta Andika Berri baserrietara eramango gaitu (2.100 metro).

Sakoneta

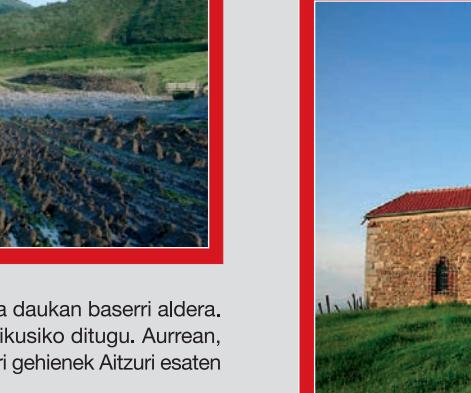
Sakonetako kalan dago Deba eta Zumaia arteko marearteko zabalguneko flysch egitura ikusgarriena. Itsaslabarretan, jatorriz etzanda zeuden estratuak zutik daude. Zergatik? Duela 40 milioi urte, orogenia alpinoan, lurra barrualdea mugitu egin zelako.

Antzina meza eta erromeria egiten ziren Santa Katalina eta San Juan egunetan. Orain San Juan eguna (ekainaren 24a) bakarrak ospatzen da: bertaratzen direnei hamaiketako ematen die inguruko baserrietako jendeak.

Santa Katalina ermita

Mendiaren gailurrean dago eta talaia zoragarria da, euskal kostaldearen parte handi bat ikusten baita. Ermitari buruzko lehen dokumentuak 1539. urtekoak dira.

Antzina meza eta erromeria egiten ziren Santa Katalina eta San Juan egunetan. Orain San Juan eguna (ekainaren 24a) bakarrak ospatzen da: bertaratzen direnei hamaiketako ematen die inguruko baserrietako jendeak.

3 Baserriak pasa ondoren, asfaltatutako errepiadean egingo dugu tarte bat, eskuinaldean Etarte muinora doan bidearekin topo egin arte. Bide hori hartu eta gora egingo dugu, Elorriaga auzoko Galarreta Zabalera arte; han oigetzako leku bat dago, mahai, banku eta guzti. Elorriaga auzoaren erdigunera heltzeko minutu gutxi batzuk beharko ditugu; han, atseden hartzeko, San Sebastian ermita ikustera joan gaitezke (4.400 metro).

Ikuspiegak

Elorriagara heltzeko igoeran, ezkerraldean, Izarraitz mendigunea osatzen duten mendiak ikusten dira. Argazkian, Andutz mendi; mendi horren atzean Itziarko auzoa daude tartekatuta.

Deba eta Zumaia arteko estratuak era sekundarioetik tertziarioetako igoeraz erakusten dute; oso leku gutxitan gertatzen da hori. Geruzetako bat, dirudinez, meteorito bat lurrera erori ondoren sortutakoa da; meteorito horrek dinosauroak desagertzea eragin zuen, duela 65 milioi urte.

Aitzuri

Aitzuriko harkaitz itzela, bere "begiekin". Haren altzoan, uharridun hondartzak.

Atseden hartu eta toki honek eskaintzen digun paisaiaz gozatu ondoren, ermitako lzelia zeharkatu eta Etxeberri eta Iparragirre baserrietara abiatzen den bidea hartuko dugu. Ez ezazu itsaslabarren ondotik doan bide malkotsua hartztu, oso arriskutsua da eta itxita dago. Aipatu baserriak atzean utzi eta GRaren marka gorri eta zuriz seinaleztatutako bidetik jarraituko dugu, beherantz, San Roke ermitako zementuzko pistara heldu arte. Hemendik, aldapa handia jaitsi eta minutu gutxitan Debako herrigune historikora iritsiko gara (14.000 m).

Itsaslabarren

Itsasbeheran, marearteko zabalguneen flysch egitura zoragarriak ikusten dira. Flysch direlakoak egitura sedimentarioak dira, batzuetan bertikalak. "Hostoplil" erraldoi moduan, geruza gogorrak (kareharriak eta hareharriak) eta bigunak (tuparrak eta harkaitz buntintsuak) daude tartekatuta.

Bideak kostako lerroaren norabide bera dauka. Laster Aitzuriko haitz itzelaren mendebaldeko aurpegia ikusiko dugu. Itxaspe auzora doan bidean gora egingo dugu, auzoaren izen bera daukan karpinera heldu arte (10.800 metro).

Elorriagako San Sebastian ermita

San Sebastian ermita oso garrantzitsua zen Santiagoko kostaldeko bidean. Lope de Ibarra 1625eko idatzia baten arabera, ermita X. edo XI. mendekoak da. Aldazabalen irizitz, ordea, Itziarko eliza baino zaharragoa da.

Ermita soil horren barruan elementu hauek dira garrantzitsuenak: bataiarrir romanikoak, Andre Mariaren irudia (XIII. edo XIV. mendekoak) eta San Rokeren eta San Sebastianen bi taila txiki.

Itsaslabarren

Itsaslabarren edertasunaz gozatu ondoren, behera egingo dugu, itsasertzera. Han, bide estu batean gora egingo dugu berriz, bailara txiki batera. Igoera Zumaiatik datorren errepiadean amaitzen da; errepiade horrek Andika Zahar eta Andika Berri baserrietara eramango gaitu (2.100 metro).

Handik, bideak kostako lerroaino egiten du behera. Errortaberriko erretena igaro ondoren, Sakonetara helduko gara (7.700 metro).

Itsaslabarren

Itsaslabarren edertasunaz gozatu ondoren, behera egingo dugu, aurrena Atalaia esaten dioten lekuaren zehar eta gero Aitzuriaurren barrena. Hala, Arronamendiko bailara txikiaren Arantza Goikoa baserrira helduko gara; gero, Arantza Bekoa baserrira.

Orduan, gora egingo dugu, N-634 errepidera, Salbe begiratoki ingurura heldu arte. Egurrezko pasarela gurutzatuko dugu eta Santa Katalinara eramango gaituen bidea jarraituko dugu (12.100 m).

Itsaslabarren

Itsaslabarren edertasunaz gozatu ondoren, behera egingo dugu, aurrena Atalaia esaten dioten lekuaren zehar eta gero Aitzuriaurren barrena. Hala, Arronamendiko bailara txikiaren Arantza Goikoa baserrira helduko gara; gero, Arantza Bekoa baserrira.

Handik, bideak kostako lerroaino egiten du behera. Errortaberriko erretena igaro ondoren, Sakonetara helduko gara (7.700 metro).

Itsaslabarren

Itsaslabarren edertasunaz gozatu ondoren, behera egingo dugu, aurrena Atalaia esaten dioten lekuaren zehar eta gero Aitzuriaurren barrena. Hala, Arronamendiko bailara txikiaren Arantza Goikoa baserrira helduko gara; gero, Arantza Bekoa baserrira.

Handik, bideak kostako lerroaino egiten du behera. Errortaberriko erretena igaro ondoren, Sakonetara helduko gara (7.700 metro).

Itsaslabarren

Itsaslabarren edertasunaz gozatu ondoren, behera egingo dugu, aurrena Atalaia esaten dioten lekuaren zehar eta gero Aitzuriaurren barrena. Hala, Arronamendiko bailara txikiaren Arantza Goikoa baserrira helduko gara; gero, Arantza Bekoa baserrira.

Handik, bideak kostako lerroaino egiten du behera. Errortaberriko erretena igaro ondoren, Sakonetara helduko gara (7.700 metro).

Itsaslabarren

Itsaslabarren edertasunaz gozatu ondoren, behera egingo dugu, aurrena Atalaia esaten dioten lekuaren zehar eta gero Aitzuriaurren barrena. Hala, Arronamendiko bailara txikiaren Arantza Goikoa baserrira helduko gara; gero, Arantza Bekoa baserrira.

Handik, bideak kostako lerroaino egiten du behera. Errortaberriko erretena igaro ondoren, Sakonetara helduko gara (7.700 metro).

Itsaslabarren

Itsaslabarren edertasunaz gozatu ondoren, behera egingo dugu, aurrena Atalaia esaten dioten lekuaren zehar eta gero Aitzuriaurren barrena. Hala, Arronamendiko bailara txikiaren Arantza Goikoa baserrira helduko gara; gero, Arantza Bekoa baserrira.

Handik, bideak kostako lerroaino egiten du behera. Errortaberriko erretena igaro ondoren, Sakonetara helduko gara (7.700 metro).

Itsaslabarren

Itsaslabarren edertasunaz gozatu ondoren, behera egingo dugu, aurrena Atalaia esaten dioten lekuaren zehar eta gero Aitzuriaurren barrena. Hala, Arronamendiko bailara txikiaren Arantza Goikoa baserrira helduko gara; gero, Arantza Bekoa baserrira.

Handik, bideak kostako lerroaino egiten du behera. Errortaberriko erretena igaro ondoren, Sakonetara helduko gara (7.700 metro).

Itsaslabarren

Itsaslabarren edertasunaz gozatu ondoren, behera egingo dugu, aurrena Atalaia esaten dioten lekuaren zehar eta gero Aitzuriaurren barrena. Hala, Arronamendiko bailara txikiaren Arantza Goikoa baserrira helduko gara; gero, Arantza Bekoa baserrira.

Handik, bideak kostako lerroaino egiten du behera. Errortaberriko erretena igaro ondoren, Sakonetara helduko gara (7.700 metro).

Itsaslabarren

Itsaslabarren edertasunaz gozatu ondoren, behera egingo dugu, aurrena Atalaia esaten dioten lekuaren zehar eta gero Aitzuriaurren barrena. Hala, Arronamendiko bailara txikiaren Arantza Goikoa baserrira helduko gara; gero, Arantza Bekoa baserrira.

Handik, bideak kostako lerroaino egiten du behera. Errortaberriko erretena igaro ondoren, Sakonetara helduko gara (7.700 metro).

Itsaslabarren

Itsaslabarren edertasunaz gozatu ondoren, behera egingo dugu, aurrena Atalaia esaten dioten lekuaren zehar eta gero Aitzuriaurren barrena. Hala, Arronamendiko bailara txikiaren Arantza Goikoa baserrira helduko gara; gero, Arantza Bekoa baserrira.

Handik, bideak kostako lerroaino egiten du behera. Errortaberriko erretena igaro ondoren, Sakonetara helduko gara (7.700 metro).

Itsaslabarren

Itsaslabarren edertasunaz gozatu ondoren, behera egingo dugu, aurrena Atalaia esaten dioten lekuaren zehar eta gero Aitzuriaurren barrena. Hala, Arronamendiko bailara txikiaren Arantza Goikoa baserrira helduko gara; gero, Arantza Bekoa baserrira.

Handik, bideak kostako lerroaino egiten du behera. Errortaberriko erretena igaro ondoren, Sakonetara helduko gara (7.700 metro).

Itsaslabarren

Itsaslabarren edertasunaz gozatu ondoren, behera egingo dugu, aurrena Atalaia esaten dioten lekuaren zehar eta gero Aitzuriaurren barrena. Hala, Arronamendiko bailara txikiaren Arantza Goikoa baserrira helduko gara; gero, Arantza Bekoa baserrira.

Handik, bideak kostako lerroaino egiten du behera. Errortaberriko erretena igaro ondoren, Sakonetara helduko gara (7.700 metro).

Itsaslabarren

Itsaslabarren edertasunaz gozatu ondoren, behera egingo dugu, aurrena Atalaia esaten dioten lekuaren zehar eta gero Aitzuriaurren barrena. Hala, Arronamendiko bailara txikiaren Arantza Goikoa baserrira helduko gara; gero, Arantza Bekoa baserrira.

Handik, bideak kostako lerroaino egiten du behera. Errortaberriko erretena igaro ondoren, Sakonetara helduko gara (7.700 metro).

Itsaslabarren

Itsaslabarren edertasunaz gozatu ondoren, behera egingo dugu, aurrena Atalaia esaten dioten lekuaren zehar eta gero Aitzuriaurren barrena. Hala, Arronamendiko bailara tx